

EU:n ja Tadžikistanin välinen tehostettu kumppanuus- ja yhteistyösopimus (EPCA)

Kokous

Neuvoston COEST- työryhmä ja kauppapoliittinen työryhmä, sekä Coreper

Eduskuntatunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

EU:n ulkosuhdehallinto esitteli COEST-työryhmässä 16.6.2022 EU:n ja Tadžikistanin välisen tehostetun kumppanuus- ja yhteistyösopimuksen (EPCA, Enhanced Partnership and Cooperation Agreement) neuvottelujen avaamista. Käsittely jatkuu 9.9. kauppapoliittisessa komiteassa (TPC), COEST- työryhmässä sekä edelleen Coreperissa. Neuvoston on määrä hyväksyä päätös luvan antamisesta Euroopan komissiolle ja EU:n korkealle edustajalle aloittaa neuvottelut. Päätöksen liitteenä on määrä hyväksyä neuvotteluohjeet.

Suomen kanta

Suomi tukee EU:n ja Tadžikistanin välisen tehostetun kumppanuus- ja yhteistyösopimuksen (EPCA) neuvottelujen avaamista.

Suomi pitää tärkeänä EU:n suhteiden tiivistämistä Keski-Aasian maihin EU:n Keski-Aasia strategian mukaisesti. EPCA-sopimuksen kautta tuetaan Tadžikistanin ja Keski-Aasian alueen kriisinkestävyyttä, vakautta ja vaurautta.

Pääasiallinen sisältö

EU:n on määrä päivittää sopimussuhteensa Tadžikistaniin neuvottelemalla tehostettu kumppanuus- ja yhteistyösopimus (Enhanced Partnership and Cooperation Agreement, EPCA). EU:n ja Tadžikistanin suhteiden perusta on vuonna 2004 solmittu ja vuonna 2010 voimaantullut kumppanuus- ja yhteistyösopimus (SopS 14 ja 15/2010), jonka sisältö on vanhentunut. Kyseinen sopimus ei vastaa hyvin mm. turvallisuustilanteessa tapahtuneisiin muutoksiin ja ilmastonmuutoksen tuomiin haasteisiin. Länsimaisten joukkojen vetäytyminen Afganistanista vaikuttaa alueen turvallisuuteen. Myös Venäjän laiton hyökkäyssota Ukrainaan on vaikuttanut Keski-Aasian maihin.

EPCA-sopimuksen tavoitteena on vahvistaa poliittisia suhteita maahan, tukea maan hitaasti etenevää uudistusprosessia, lisätä EU:n vaikutusvaltaa alueella, edistää kansainvälistä rauhaa ja turvallisuutta konkreettisilla toimenpiteillä, joilla pyritään lisäämään alueellista vakautta ja turvallisuutta, tukea luonnonvarojen kestävää hallintaa ja ilmastonmuutokseen sopeutumista, tarjota lisää taloudellisia mahdollisuuksia kasvavalle määrälle nuoria, edistää tasapuolisten toimintaedellytysten luomista eurooppalaisille yrityksille sekä edistää yhteyksiä.

EPCA-sopimuksen kautta edistetään vuonna 2019 hyväksytyyn EU:n Keski-Aasia strategian mukaisia EU:n tavoitteita Keski-Aasian alueella.

Yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan osalta sopimukseen pyritään sisällyttämään määräyksiä poliittisesta vuoropuhelusta ja konfliktien rauhanomaisesta ratkaisemisesta sekä poliittisia lausekkeita ihmisoikeuksista, perusvapauksista, oikeusvaltion ja demokratian periaatteista sekä joukkotuhouksien, pienaseiden ja kevyiden aseiden leviämisen estämisestä.

Sopimuksen kauppaa koskevat määräykset pohjautuisivat nykyiseen kumppanuus- ja yhteistyösopimukseen ja yleiseen tullietuusjärjestelmään (GSP), sekä sen kestävää kehitystä ja hyvää hallintoa koskevaan erityiseen kannustusmenettelyyn (GSP+), jonka edunsaajaksi Tadžikistan voidaan menettelyn kriteerit täytyessä tulevaisuudessa hyväksyä. Lisäksi sopimukseen sisällytettäisiin asianmukaiset maininnat siitä, että WTO:n sääntöjä sovelletaan EU:n ja Tadžikistanin kahdenvälisessä kaupassa. Tavoitteena on, että sopimuksen kauppaluku tulee sisältämään määräyksiä ainakin tavarakaupasta, kaupan suojatoimista, tulliyhteistyöstä ja kaupankäynnin helpottamisesta, kaupan teknisistä esteistä, terveys- ja kasvisuojelutoimista, teollisista- ja tekijänoikeuksista, kilpailusta, julkisista hankinnoista, kaupasta ja kestävästä kehityksestä, sääntelyn avoimuudesta, palvelukaupasta ja sijoittautumisesta, maksuista ja pääomaliikkeistä sekä riitojen ratkaisusta.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Sopimusta neuvotellaan unionin puolesta Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 218 artiklan mukaisessa menettelyssä. Menettelyllinen oikeusperusta neuvottelumandaatin ja neuvotteluohjeiden antamiseksi on SEUT 218 artiklan 3 ja 4 kohta.

Mandaattiehdotus ei sisällä ehdotusta aineelliseksi oikeusperustaksi. Se tulee päätettäväksi sopimuksen allekirjoittamista koskevan päätösehdotuksen yhteydessä sopimuksen sisällön valossa. Neuvoston työryhmissä ei ole vielä keskusteltu aineellisesta oikeusperustasta, mutta aiemmin vastaavissa sopimuksissa on käytetty aineellisena oikeusperustana SEUT 207 artiklaa (yhteinen kauppapolitiikka), SEUT 209 artiklaa (kehitysyhteistyöpolitiikka) ja SEUT 212 artiklaa (muiden kuin kehitysmaiden kanssa tehtävä taloudellinen, tekninen ja rahoitusyhteistyö). Päätös mandaatin hyväksymisestä tehtänee SEUT 218 artiklan 8 kohdan mukaisesti määränemmistöllä.

Käsittely Euroopan parlamentissa

Mandaatin myöntämistä koskeva neuvoston päätös ei edellytä Euroopan parlamentin kuulemistä tai hyväksyntää.

Euroopan parlamenttia tiedotetaan välittömästi ja täysimääräisesti menettelyn kaikissa vaiheissa SEUT 218 artiklan 10 kohdan mukaisesti.

Kansallinen valmistelu

E-kirjettä on käsitelty ulkosuhdejaoston ja kauppapoliittisen jaoston kirjallisissa menettelyissä 7.-8.9.2022.

Eduskuntakäsittely

-

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Toistaiseksi ei ole selvää, miten tulevan sopimuksen osalta toimivalta tulee jakautumaan. Neuvottelutuloksesta riippuen on mahdollista, että EU:n jäsenvaltiot eivät tule sopimuksen osapuoliksi, vaan kyseessä olisi unionisopimuksena tehtävä sopimus. Asia tulee arvioitavaksi sopimusneuvottelujen kuluessa ja viimeistään siinä vaiheessa, kun komissio antaa ehdotuksen neuvostolle sopimuksen allekirjoittamisesta. Suhdetta Suomen lainsäädäntöön samoin kuin Ahvenanmaan toimivaltaan on arvioitava tarkemmin konkreettisen sopimustekstin valossa.

Taloudelliset vaikutukset

Taloudellisia vaikutuksia on vaikea arvioida. Suomen ja Tadžikistanin välisen kauppavaihdon euromääräinen volyymi oli vuonna 2021 alle miljoona euroa.

Asiakirjat

St 10149/22 ADD 1

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Joonas Heiskanen, lähetystöneuvos, ITÄ-20, joonas.heiskanen@formin.fi, puh. 0295 350 535

Olli Nurmi, ulkoasiainsihteri, ITÄ-20, olli.nurmi@formin.fi

Jukka Nikulainen, lähetystöneuvos, UM/KPO-20, jukka.nikulainen@formin.fi, puh. 0295 350 485

VAHVA-tunnus

EU/221/2022

Liitteet -

Viite -